

Mahidol University

ข่าวสภาคณาจารย์
มหาวิทยาลัยมหิดล

<http://www.senate.mahidol.ac.th>

ISSN 0857-989 x ปีที่ 41 ฉบับที่ 3 เดือน เมษายน พ.ศ. 2558

สารจากประธานสภาคณาจารย์

โดย ศ.คลินิก นพ.วิรุณ บุญนุช

สวัสดิ์ครับท่านคณาจารย์และชาวมหิดลที่เคารพรัก

ชาวเศร้าในโลกของเราคือ เมื่อวันเสาร์ที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2558 เกิดภัยพิบัติแผ่นดินไหวในประเทศเนปาล นำมาซึ่งความสูญเสียครั้งใหญ่ที่ต้องได้รับการเยียวยาช่วยเหลือ ในการนี้มหาวิทยาลัยมหิดลในฐานะสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ โดยท่านอธิการบดีเห็นควรให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยดังกล่าวด้วยตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดจัดสัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก” เมื่อวันที่ 21-22 มีนาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ท่านสามารถติดตามรายละเอียดได้ในข่าวครับ

และจากการสัมมนาสภาคณาจารย์เรื่อง “บทบาทสภาคณาจารย์ต่อการปฏิรูปมหาวิทยาลัย” วันที่ 3-4 เมษายน พ.ศ. 2558 ณ บ้านทิพย์ สวนทอง จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ข้อสรุปที่เกิดประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาคณาจารย์มหิดลต่อไป ซึ่งได้นำเสนอในเล่มแล้วครับ

ส่งท้ายเดือนเมษายนด้วยอีกหนึ่งกิจกรรมสำคัญคือ สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) โดยท่านอธิการบดีได้มากล่าวต้อนรับผู้เข้าประชุม และบรรยายเรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่เป็นประโยชน์ต่อที่ประชุมอย่างยิ่งเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละมหาวิทยาลัยต่อไป

ในเล่ม

สารจากประธานสภาคณาจารย์
เก็บมาฝากจากการสัมมนา
“ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลฯ”

2 บทสังเคราะห์จากการสัมมนาสภาคณาจารย์ฯ 4
ภาพกิจกรรม 7
2 บรรณาธิการแถลง 8

การสัมมนา “ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก”

โดย รศ.ดร.ภค.ปราโมทย์ ตระกูลเพ็ญกิจ

กรรมการสภามหาวิทยาลัยจากคณาจารย์ประจำ และรองประธานสภาคณาจารย์ คนที่ 1

ผมในฐานะกรรมการสภามหาวิทยาลัยจากคณาจารย์ประจำ ได้รับเชิญเข้าร่วมการสัมมนา “ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล สู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก” การสัมมนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องเชื่อมโยงทั้งมหาวิทยาลัย ตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยคือ “มหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งมั่นที่จะเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก” ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารส่วนงาน ผู้บริหารหน่วยงาน และเป็นครั้งสำคัญที่มีบริหารมหาวิทยาลัยได้เชิญกรรมการสภามหาวิทยาลัย เข้าร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติผ่านการสัมมนาครั้งนี้ ดังนั้นผู้ร่วมสัมมนายังประกอบด้วยนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน ประธานสภาคณาจารย์

กรรมการสภามหาวิทยาลัยจากคณาจารย์ประจำทุกคน และกรรมการสภามหาวิทยาลัยจากผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยที่มีใช้คณาจารย์ประจำ ทำให้จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนายุทธศาสตร์ รวมผู้ดำเนินรายการ และฝ่ายเลขานุการ รวม 67 คน

แม้ว่าการการสัมมนาเป็นเพียง 2 วัน แต่ว่าการประชุมมีความเข้มข้นเป็นอย่างมาก ผู้ร่วม

สัมมนามีความตั้งใจ มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย ตลอดจนการสัมมนา ภายหลังจากการกล่าวต้อนรับโดยอธิการบดี และเปิดการสัมมนาโดยนายกสภามหาวิทยาลัยแล้ว มีการบรรยายพิเศษ เรื่อง “อนาคตประเทศไทย” โดย ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยสาระสำคัญเป็นการบรรยายถึงประเทศไทยในสามทศวรรษ ซึ่งจะเป็น “สังคมสูงอายุสมบูรณ์” ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2025 และในปี ค.ศ. 2045 จะมีผู้สูงอายุร้อยละ 36 นอกจากนี้ยังได้นำเสนอตัวอย่างภาพสถานการณ์ในอนาคตจำนวน 3 ภาพ โดยแต่ละภาพ

เกี่ยวกับความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ จุดแข็ง-จุดอ่อน -โอกาส-อุปสรรคของมหาวิทยาลัย รวมทั้งร่วมกันอภิปรายยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยจากผู้ร่วมสัมมนา และต่อเนืองด้วยในภาคเช้าของวันที่สอง ได้มีการแบ่งกลุ่มผู้ร่วมสัมมนาเพื่อระดมสมอง ในการร่วมกำหนดกลยุทธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม 1 มุ่งสู่การเป็น world class university in “Health Sciences”

กลุ่ม 2 มุ่งสู่การเป็น world class university in “Sciences and Technology”

กลุ่ม 3 มุ่งสู่การเป็น world class university in “Social Sciences, Humanities and Arts”

กลุ่ม 4 บทบาทของหน่วยงานสนับสนุนสู่การเป็น world class university

ตอนท้ายของการสัมมนา อธิการบดีได้กล่าวสรุปการสัมมนาโดยกล่าวตอนหนึ่งว่าการที่จะทำให้มหาวิทยาลัยเป็นปัญญาของแผ่นดินตามปณิธานของมหาวิทยาลัยมหิดล จะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกส่วนงาน และประชาคมมหิดลซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์และบุคลากรที่มีศักยภาพสูง การบูรณาการของ Health Science, Science and Technology science และ Social Sciences, Humanities and Arts มีความสำคัญในการที่มหาวิทยาลัยมหิดลจะเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก และการเป็นส่วนสำคัญในการร่วมแก้ปัญหาของสังคมไทย ตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่ว่า “ความสำเร็จที่แท้จริงอยู่ที่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ”

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และความคิดเห็นจากการสัมมนาครั้งนี้ จะนำไปสู่การจัดทำ “ร่าง” แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล โดยทางมหาวิทยาลัยจะได้จัดให้มีการสัมมนาครั้งต่อไป ในเดือนมิถุนายนที่จะมาถึงนี้

มีผลลัพธ์ของการพัฒนาที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่ของตลาดแรงงาน ระบบการศึกษา และบทบาทภาครัฐ ภาพสถานการณ์ ทั้ง 3 ภาพ ได้แก่

- 1) ประเทศไทยไปเรื่อย ๆ
- 2) อุตสาหกรรมก้าวหน้า และ
- 3) เกษตรทันสมัยและบริการฐานความรู้

ในภาคบ่ายของการสัมมนาในวันแรก ได้มีการนำเสนอข้อมูล “ประเด็นความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย” และการอภิปราย

บทสังเคราะห์จากการสัมมนาสภาคณาจารย์ (MUFS Retreat)

เรื่อง “บทบาทสภาคณาจารย์ ต่อการปฏิรูปมหาวิทยาลัย”

โดย ผศ.ดร.โสฬส ศิริไสย์ รศ.ดร.ชินจิตต์ บุญเจ็ด ผศ.ดร.ดลพัฒน์ ยศธร
อ.ดร.ยุพิน วรสิริอมร ผศ.ดร.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช

สมาชิกสภาคณาจารย์ได้จัดกิจกรรม Retreat ณ บ้านทิพย์สวนทอง จังหวัดสมุทรสงคราม ห่างจาก ศาลายาประมาณ 80 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง เป็นระยะทางที่พอเหมาะ ใช้เวลาเดินทาง ไม่มาก ทำให้สมาชิกมีเวลาในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเต็มที่ หลังจาก ลงทะเบียนเข้าห้องพัก รับประทานอาหารกลางวันแล้ว ก็มานั่งฟังบรรยาย เรื่องอัลไซเมอร์ โดย รศ.ดร.วิภาวรรณ ตั้งนิพนธ์ แม้หัวข้อเรื่องจะเป็นเรื่องทางเทคนิคที่ฟังเข้าใจยาก แต่ผู้บรรยายก็สามารถสื่อสารความรู้กับผู้ฟังด้วย บรรยายภาคที่ครึกครื้น มีเสียงหัวเราะดังออกมา เป็นระยะ ๆ อัลไซเมอร์เป็นเรื่องใกล้ตัวสำหรับสมาชิก สภาคณาจารย์ส่วนใหญ่ ทำยสุดสรุปได้ว่า สมองที่ดู ใช้งานมานานย่อมเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลา จึงต้อง ทะนุถนอมอวัยวะส่วนนี้ด้วยการพักผ่อนให้เพียงพอ กินอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกายให้พอเหมาะ กับวัย จึงจะปลอดภัยจากอัลไซเมอร์

หลังจากฟังบรรยายแล้ว ก็เข้าสู่บรรยากาศ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แผนการ Retreat ครั้งนี้วางแผนที่ว่า จะมีการพูดคุยกัน 3 หัวข้อ คือ 1) ธรรมาภิบาล (Good Governance) 2) การเรียน การสอนแบบ Active Learning และ 3) Performance Agreement (PA) การแสดงทัศนคติ ความคิดของ สมาชิกสภาคณาจารย์ในช่วงที่ 1 ใช้เวลา 3 ชั่วโมงครึ่ง ดำเนินไปด้วยบรรยากาศที่ผ่อนคลาย (มีเสียงเฮฮา หัวเราะทุก 10 นาที) และไม่มีกันได้แย้งกัน แต่ทุกคนสามารถแสดงทัศนคติได้อย่างอิสระ โดยมีคณะผู้ บันทึกร่วมจำนวน 5 คน คอยกางตาข่ายจับประเด็น

ธรรมาภิบาล (Good Governance)

สถานการณ์ธรรมาภิบาลในมหิตล มีผู้ตั้ง ข้อสังเกตว่า มีเรื่องร้องเรียนเข้ามายังคณะกรรมการ

อุทธรณ์ร้องทุกข์เพิ่มมากขึ้น มีคนพูดถึงกรณีการ อุทธรณ์ร้องทุกข์ในคณะหนึ่ง โดยระบุว่าเป็นปัญหา ความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารและบุคลากร แต่เมื่อ เข้าสู่การพิจารณาของสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารของ คณะได้แจ้งแก่ที่ประชุมว่า ได้ดำเนินการอย่างถูกต้อง ตามกระบวนการทางกฎหมายแล้วกระบวนการทาง กฎหมายจบ แต่ผู้ร้องทุกข์ยังคงได้รับผลกระทบและ ตกอยู่ในสภาวะกดดันจากผู้บริหารและคนในองค์กร

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทร่วมทุน โดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยในอดีตก็ยังเป็นปัญหา คาราคาซัง ไม่ได้รับการแก้ไขให้สำเร็จลุล่วง

กรณีที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหา ธรรมาภิบาลภายในมหิตลยังเป็นปัญหาสำคัญที่ จะต้องได้รับการแก้ไขสาเหตุและที่มาของปัญหา ธรรมาภิบาล ซึ่งมีที่มาจากหลายสาเหตุ คือ

1. ผู้บริหาร เมื่อพูดถึงเรื่องธรรมาภิบาล ผู้บริหารจะต้องถูกพูดถึงโดยปริยาย เรื่องนี้เข้าใจได้ ไม่ยาก เพราะธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ของผู้บริหารที่สามารถส่งผลดีผลเสียต่อองค์กร และบุคลากร ธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจของการ บริหารจัดการ เป็นหลักประกันการใช้อำนาจอย่าง เทียงธรรมของผู้บริหาร ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้ กับบุคลากรทุกระดับว่า จะสามารถทำงานในองค์กร อย่างมีความสุข ปราศจากความวิตกกังวลใด ๆ เกี่ยว กับการใช้อำนาจของผู้บริหาร

“ผู้บริหารคือตัวปัญหา บางครั้งตัดสินใจโดย ผลการสร้างความเสียหายให้กับมหาวิทยาลัย แต่แล้ว ไม่สามารถรับผิดชอบได้ การตัดสินใจของผู้บริหาร ต้องตรวจสอบได้ ทักท้วงได้ หากเกิดความเสียหายจะ ต้องรับผิดชอบ”

2. บุคลากร “อาจารย์ไม่ใส่ใจ ไม่เอาธุระ พอ ปัญหามาถึงตัวจึงเห็นความสำคัญของธรรมาภิบาล” เป็นข้อความที่สะท้อนให้เห็นว่า คนมหิตลส่วนหนึ่งมี ทัศนคติเฉื่อยชา ไม่ค่อยรู้สึกร้อนหนาวกับความ เป็นไปภายในองค์กร จนกว่าเรื่องความไม่ถูกต้อง ชอบธรรมจะส่งผลกระทบต่อตนเองแล้วจึงค่อยออกมา ส่งเสียงโวยวาย ร้องหาคนช่วย

นอกจากนี้ ทัศนคติแบบ “กบต้ม” (boiled-frog attitude) สังเกตเห็นได้จากการขาดความ กระตือรือร้นเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ

ส่วนงาน หรือกรรมการคณะ (กค.) รวมทั้งการไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดตั้งสภาอาจารย์ในระดับส่วนงาน การมีทัศนคติที่เฉื่อยชา ทำให้ขาดพลังในการติดตาม ตรวจสอบ หรือทักท้วงการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องชอบธรรมของผู้บริหาร

3. ปัญหาเชิงโครงสร้าง เป็นผลการกระทำร่วมกันของทุกฝ่ายและต่างได้รับผลของการกระทำร่วมกัน กล่าวคือ ระบบการจ้างงานและการต่อสัญญาระยะสั้น โดยใช้ข้อตกลงการปฏิบัติงาน (PA) ในการประเมินทำให้บุคลากรขาดความรู้สึกมั่นคงในหน้าที่การงาน ระบบดังกล่าวทำให้ผู้บริหารมีอำนาจอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมาก แม้ผู้บริหารส่วนใหญ่จะไม่ใช้อำนาจนี้ แต่ก็มีผลทางจิตวิทยาคือ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่กล้าแสดงตัวคัดค้านการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องชอบธรรมของผู้บริหาร แต่มีแนวโน้มเอออวยไปกับผู้บริหารมากกว่า ส่งผลให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยเกิดความอึดอัดและถูกผลักไปเป็นฝ่ายตรงข้าม

“กรณีที่มีการอุทธรณ์ร้องทุกข์ นักกฎหมายไม่มี Autonomy เพียงพอ ต้องคล้อยตามผู้บริหารมหาวิทยาลัยเพื่อความอยู่รอดของตนเอง”

“การกำหนด Functional competency ในคณะ... เหมือนปั้นน้ำเป็นตัว เปิดช่องให้มีการกลั่นแกล้งฝ่ายที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน ต่อให้ทำได้อย่างไร ถ้าผู้บริหารไม่ชอบก็ตก”

สภาอาจารย์ในส่วนงานถูกมองจากผู้บริหารด้วยท่าทีที่เป็นลบ คือมองเป็นฝ่ายค้านที่คอยจ้องจับผิดการทำงานของผู้บริหาร ทำให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายภายในคณะเกิดขึ้นได้ยาก เพราะคนไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

“คณะกรรมการประจำคณะ 4 คน ทำหน้าที่ในสภาอาจารย์ของส่วนงาน แต่ไม่ได้รับความสำคัญจากผู้บริหาร ถูกผู้บริหารมองเป็นฝ่ายค้าน”

“ที่คณะ... ประธานสภาอาจารย์ไม่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมคณะ”

ถ้อยแถลงเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นบรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนบุคลากรในระดับส่วนงานว่า ไปด้วยกันได้ดีเพียงใด

กล่าวโดยสรุป ธรรมภิบาล ถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยทุกระดับ เพราะมีผลกระทบไปถึงองค์พหุทุกส่วนของมหาวิทยาลัย การที่ผู้บริหารตกเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องธรรมภิบาล เพราะมีหน้าที่ในการตัดสินใจ การยอมรับในการตรวจสอบจึงเท่ากับเป็นการยอมรับ “ค่าใช้จ่าย” ของการใช้อำนาจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ภาระเรื่องธรรมภิบาล ไม่ใช่ภาระของผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว บุคลากรทุกระดับซึ่งอยู่ภายใต้โครงสร้างการบริหารจัดการทั้งหมด ต้องมีส่วนรับผิดชอบด้วยเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากแผนภูมิจะเห็นว่า หน่วยงานในมหิดลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับธรรมภิบาลตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดลได้แก่ สภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร สภาคณาจารย์ สภาอาจารย์ แต่การทำงานของหน่วยงานตาม พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้ง คณะกรรมการอุทธรณ์ร้องทุกข์ เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุคือ จะสามารถมีปฏิกิริยาตอบสนองได้ ก็ต่อเมื่อมีเรื่องร้องเรียน ในขณะที่ต้นเหตุยังไม่ได้ได้รับการแก้ไข จึงทำให้การประชุมระดมความคิด ให้ความสำคัญกับการค้นหาต้นเหตุของปัญหา คำตอบอยู่ที่ WANU-Watch Dog, Attitude, Network, Unity

Watch Dog คือการเฝ้าระวัง สมาชิกสภาคณาจารย์ทุกคนจะต้องช่วยกันเฝ้าระวัง สอดส่องดูแล ความผิดปกติ ความไม่ถูกต้องชอบธรรมในหน่วยงานของตนเอง ต้องคอยสอดส่องเสนอแนะต่อผู้บริหารด้วยใจที่เที่ยงธรรม คัดค้านปราศจากอคติ มิฉะนั้นจะไปตอกย้ำภาพลักษณ์ของความเป็น ฝ่ายค้าน ในสายตาของผู้บริหาร ความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดกำแพงอัตรากำลัง การ ทำให้เกิดการเผชิญหน้ากันและทำให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหารวมธรรมาภิบาลเป็นไปได้ยากขึ้น

Attitude สภาคณาจารย์อาจต้องรณรงค์ “ภารกิจที่ 5” คือให้คนหันมาใส่ใจภารกิจเรื่องธรรมภิบาลให้มากขึ้นกล่าวคือ นอกเหนือจากภารกิจ การสอน วิจัย บริการทางวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้วยังต้องมาทำภารกิจเรื่อง “ธรรมภิบาล” คือส่งเสริมให้คนมหิดลมี attitude ของความเป็นคนกล้า คือกล้าส่งเสียง (Voice) ในสิ่งที่ควรส่งเสียง ไม่ทำตัวเป็นกบต้ม (Boiled frog) หรือเป็นพวก “เสียงส่วนใหญ่ที่สมยอม” (Silent majority) คือปล่อยให้ผู้บริหารทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ชอบธรรม ซึ่งจะสร้างความเสียหายให้กับองค์กรและตัวบุคลากรเอง การเปิดเผย

ข้อมูลข่าวสาร (Information disclosure) เป็นยุทธวิธีที่จะช่วยระงับยับยั้งการตัดสินใจ และกดดันให้มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

Network คือการสร้างเครือข่ายคนกล้าขึ้นในมหิตล โดยเริ่มที่ตัวสมาชิกสภาคณาจารย์ก่อน เพื่อเป็น Idol ให้คนที่มีความคิด ความรู้สึกรักความถูกต้องเป็นธรรมเหมือนกันกล้าลุกขึ้นมาพูดด้วยท่าทีที่สร้างสรรค์ เมื่อแต่ละคนกล้าแสดงตัว อาจเกิดเครือข่ายตามธรรมชาติ แต่ละคนรู้จักกัน มีการรวมตัวเพื่อปกป้องช่วยเหลือกัน (ในกรณีที่ถูกกลั่นแกล้ง) ถ้าเป็นไปได้ ควรเชื่อมโยงคนเหล่านี้เข้าด้วยกัน โดยสนับสนุนให้เข้าไปมีบทบาทหน้าที่ในกรรมการคณะกรรมการส่วนงาน สภาอาจารย์ของส่วนงาน สภาคณาจารย์ และสภามหาวิทยาลัย หรือ คณะกรรมการส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

Unity คือผลของการเชื่อมโยงพลังคนเหล่านี้เข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายธรรมภิบาลในมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเอกภาพ (Unity) เพื่อขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสู่เป้าหมายหรือปณิธานที่ตั้งไว้

ถ้าสามารถทำได้ สภาคณาจารย์อาจได้รับการยอมรับจากประชาคมมหิตลว่ามีศักยภาพ และอาจได้รับความสำคัญ รวมทั้งการยอมรับจากผู้บริหารมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสมาชิกสภาคณาจารย์ต้องนำกลับมาพิจารณาและหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องธรรมภิบาลแก่ประชาคมมหิตล การประเมินและการสรรหาผู้บริหารในระดับต่างๆ โดยใช้หลักธรรมภิบาลเป็นตัวเสริม การเสริมสร้างทัศนคติที่เหมาะสมเรื่องธรรมภิบาลแก่บุคลากรใหม่ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

การเรียนการสอนแบบ Active Learning

หัวข้อนี้มีเวลาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันไม่เกิน 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับเรื่อง ธรรมภิบาล แต่ก็หวังว่าการสนทนาแลกเปลี่ยนกันในครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นของความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหิตล

ทำไมต้องมี Active Learning (AL) ก่อนฟังความคิดเห็นเรื่อง AL ของสมาชิก คณะทำงานเกี่ยวกับบทสรุปสังเคราะห์ ขอเพิ่มเติมบางส่วนเพื่อความเข้าใจ

นักการศึกษา มองการศึกษาว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลของประสบการณ์ ภายใต้กรอบค่านิยมนี้ นักการศึกษาได้ตีความว่า ครูเป็นผู้เติมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ด้วยการสร้างหลักสูตร สร้างเนื้อหา บทเรียนเพื่อเติมเต็มเข้าไปในตัวผู้เรียน มีการวัดผลประเมินผลด้วยหลัก Pre-test

และ Post-test กล่าวคือ ก่อนเติมเนื้อหาเข้าไปมีการทำ Pre-test ก่อนเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิง หลังจากสอนเติมเนื้อหาแล้วก็มีการทำ Post-test เพื่อเปรียบเทียบว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (รู้) มากขึ้นในสัดส่วนเท่าใดโดยนำผลของ Pre-test กับ Post-test มาเปรียบเทียบกัน แนวทางการเรียนการสอนแบบนี้ มองเห็นผู้เรียนเป็น “ภาชนะ” ที่คอยรับการเติมความรู้จากครูและถูกประเมินผลด้วยวิธีการทำข้อสอบ วิธีการเรียนการสอนดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายตั้งรับ (Passive) คือรอรับความรู้จากผู้สอน และแสดงผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการทำข้อสอบให้ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน

ด้วยเหตุนี้ การเรียนการสอนในแนวเดิมจึงถูกมองว่าเป็นการเรียนการสอนแบบท่องจำ ผู้เรียนเป็นฝ่ายตั้งรับ (Passive) ผู้สอนมีอำนาจล้นเหลือในฐานะผู้ครอบครองความรู้ ซึ่งผู้เรียนต้องให้ความเคารพเชื่อฟังสิ่งที่ผู้สอนแสดงออกมาผลที่ตามมาคือ ผู้เรียนคิดไม่เป็น แก้ปัญหาไม่เป็น นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงไม่ได้

ความล้มเหลวของการศึกษาแบบ “เติมน้ำใส่แก้ว” ได้กระตุ้นให้เกิดการค้นหา นวัตกรรมการเรียนรู้อิง (Innovative learning) แบบใหม่ ๆ เช่น Child/Learner-center, Problem-based learning รวมทั้ง Active learning ซึ่งเป็นหัวข้อการสนทนาแลกเปลี่ยนในครั้งนี้

การสนทนาแลกเปลี่ยนภายในเวลาจำกัด พอสรุปได้ว่า การสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหิตล มีความหลากหลายไปตามลักษณะของเนื้อหาวิชา การเรียนการสอนส่วนใหญ่ต้องยึดวิธีสอนแบบ Lecture ตาม Course syllabus และแผนการสอนที่ระบุไว้ใน มคอ.3 แต่ทั้งหมดยืนยันว่า ยึดโยงอยู่เป้าหมายของการเรียนการสอน จากคนที่ไม่มีความรู้ให้เป็นคนมีความรู้ สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้

สำหรับอาจารย์บางท่าน แม้ไม่เคยได้ยินคำว่า Active Learning แต่ก็สอนในลักษณะคล้ายกับ Active Learning เช่น ยกกรณีศึกษามาให้นักศึกษาอภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยอาจารย์ทำหน้าที่เสริมความมั่นใจ (Re-enforcement) ให้แก่นักศึกษา แต่สำหรับบางวิชาที่มีนักศึกษาไม่มาก อาจทำ AL ได้ง่ายกว่า โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปรายตั้งคำถาม และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์ชี้แนะแต่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนจึงต้องสื่อสารกับผู้เรียนให้เข้าใจว่าจะเรียนกันอย่างไร อาจต้องมีการสื่อสารทำความเข้าใจในระดับคณะและภาควิชา ส่วนวิชาพื้นฐานที่มีนักศึกษาจำนวนมาก อาจทำได้ยากกว่า แต่ขึ้นอยู่กับผู้สอนว่า จะสามารถพลิกแปลงการเรียนการสอนได้

อย่างไร เพื่อให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

บทเรียนเล็ก ๆ หนึ่งที่ที่น่าสนใจคือ การทำ Classroom Reflection (CR) กล่าวคือให้นักศึกษาทำกิจกรรมบางอย่างที่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชา แล้วให้นักศึกษาย้อนกลับไปทบทวน ให้ความหมายของประสบการณ์ด้วยตัวเองว่า สิ่งที่ทำมีความหมายอย่างไร และนักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบ้าง CR เป็นการคืนภารกิจในการสร้างความเข้าใจของบทเรียนแก่นักศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาคิดเองแทนที่จะรอคอยคำตอบจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว

กล่าวโดยสรุป กระบวนการสนทนาแลกเปลี่ยนในหัวข้อนี้ ยังไม่ตกผลึก จำเป็นจะต้องแสวงหาแนวทางที่เป็นรูปธรรม โดยสภาคณาจารย์จะต้องมี

บทบาทมากขึ้นในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความเป็นจริงของศตวรรษที่ 21 ซึ่งคนรุ่นใหม่ไม่ต้องการเป็นฝ่ายตั้งรับ แต่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนซึ่งครูอาจารย์ผูกขาดความชอบธรรมในการสร้างความรู้มานานับร้อย ๆ ปี

แต่ถึงแม้เวลาของการสนทนาแลกเปลี่ยนจะมีไม่มาก สิ่งที่น่ายินดีจากการนั่งฟังในครั้งนี้คือ ทุกคนเริ่มตระหนักว่า หัวใจของการเรียนรู้แบบ Active Learning ไม่ได้อยู่ที่ผู้สอนและเนื้อหา แต่อยู่ที่การตั้งคำถาม (Inquiry) ให้ถูก ซึ่งคำถามที่ถูกต้อง จะนำไปสู่การค้นหาที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนนั่นเอง

 ภาพกิจกรรม

สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล

เป็นเจ้าภาพจัดประชุมที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) สมัยสามัญครั้งที่ 4/2558 เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2558 ณ ห้องประชุม ศ.เกียรติคุณ นพ.นที รักษ์พลเมือง ชั้น 5 อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา โดยได้รับเกียรติจาก ศ.คลินิก นพ.อุดม คชินทร อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวต้อนรับผู้เข้าประชุม และบรรยายพิเศษ

บรรณาธิการแถลง

โดย ผศ.ดร.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช

สวัสดิ์ชาวมหิดลทุกท่าน สภาคณาจารย์ขออน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีต่อมหาวิทยาลัยมหิดล สภาคณาจารย์ได้ร่วมใจเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสปีมหามงคลฉลองพระชนมายุครบ 5 รอบ 60 พรรษา ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2558

ข่าวสภาคณาจารย์ฉบับนี้มีเรื่องราวที่น่าสนใจจำนวน 2 เรื่อง เรื่องแรกเป็นเล่าเรื่องจากการสัมมนา “ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก” โดยรองประธานสภาคณาจารย์ผู้ที่มีโอกาสเข้าร่วมการสัมมนาในคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยจากคณาจารย์ประจำ และเรื่องที่สองเป็นเรื่องเล่าจากการสัมมนา “บทบาทสภาคณาจารย์ต่อการปฏิรูปมหาวิทยาลัย” ซึ่งภายในบทความนี้มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นที่สำคัญคือ “ธรรมาภิบาล” และ “การเรียนการสอนแบบ Active Learning”

ภาพหน้าปกข่าวสภาคณาจารย์ฉบับนี้เป็นภาพบรรยากาศสมาชิกสภาคณาจารย์ร่วมกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมพรรษา 60 พรรษา วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2558 ณ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา โดยมีพิธีทำบุญตักบาตร พระสงฆ์ จำนวน 61 รูป และพิธีวางพานพุ่มถวายราชสักการะ และ

ภาพบรรยากาศการสัมมนาสภาคณาจารย์ เมื่อวันที่ 3-4 เมษายน พ.ศ. 2558 ณ บ้านทิพย์ สวนทอง จ.สมุทรสงคราม

ส่งท้ายข่าวฉบับนี้ด้วยภาพกิจกรรมบรรยากาศการประชุมที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) สมัยสามัญ ครั้งที่ 4/2558 วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2558 ซึ่งสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นเจ้าภาพ

เดือนเมษายนถือเป็นเดือนที่มีวันที่อากาศร้อนที่สุดในประเทศ และในปีนี้มีฝนฟ้าคะนองจากพายุฤดูร้อนหลายลูก รวมถึงปรากฏการณ์แผ่นดินไหวที่ประเทศเนปาลและประเทศไต้หวัน มีผู้คนบาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก ขอให้ชาวมหิดลทุกท่านดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ดูแลตัวเอง ดูแลคนรอบข้าง และช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เท่าที่สามารถทำได้ครับ

พบกันใหม่ฉบับหน้า

ข่าวสภาคณาจารย์

เป็นหนังสือในมหาวิทยาลัย และเป็นสื่อระหว่างคณาจารย์ในการรับฟังแลกเปลี่ยนทัศนคติ ข้อคิดเห็น ทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ และอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย บทความ ข้อคิด จดหมาย เป็นความเห็นของผู้เขียนเท่านั้น มิใช่ความเห็นของสภาคณาจารย์ เกณฑ์การพิจารณาบทความเป็นไปตาม www.senate.mahidol.ac.th/th/regulation.html

บรรณาธิการประจำฉบับ กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช

ประสานงานกลาง ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม เจ้าของ

ผศ.ดร.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช อ.ดร.ธิดิตคม พัวพันสวัสดิ์ ผศ.ดร.น.สพ.สุวิทย์ ลิมาวงษ์ปราณี
อ.ดร.อรรณพล กาญจนพงษ์พร ศ.พญ.อลิสา ลิ้มสุวรรณ

สุจิรา สอนสม พัชญา วงษ์วันทรีย์
พรศิริ บุญมาวงศ์

สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้น 5
999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทรศัพท์ : 0-2849-6351-2 โทรสาร : 0-2849-6351